

Szerkesztőség, kiadó
Hivatal és nyomda:
Uj-Kolozsvár, St. Baron
1. Póp (Brassai-utca) 10.
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77
N. Sz. — — — 2-28
Egyes szám ára pályá-
száron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

Cenzurat Suciu.

UJ KELET

Dl. Ramasetter Róbert
Budapest
ter 2. II. 8.

UTIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40--
Egyes szám — — 3--

1927 szeptember 8 Csütörtök

Uj-Kolozsvár * X évfolyam * 208 szám

5687 Elul 11

Fantasztikus kampány

indult meg néhány hét óta az Uj Kelet ellen a román sajtóban. Hozzá voltunk szokva eddig is a támadások koncentrikus pergőtüzéhez, nyugodt lelkiismerettel állottuk a vádakat, amelyekről minden egyes esetben kétségbevonhatatlanul bebizonyítottuk, hogy az igazság meghamisítása alapján készültek. Laptársaink, amelyek mostanában különös figyelmet szentelnek az Uj Keletnek, eddig azt a szokást követték, hogy az Uj Keletben megjelent cikkek hézagosságon kívül közölték, vagy annak értelmét teljesen kifacsarták és a megcsontított, vagy elferdített cikkek alapján emeltek ellenünk fantasztikus vádakat.

Ugylátszik azonban, hogy ez a rendszer egyáltalában nem vált be és minthogy már a megcsontított, vagy elferdített mondatok sem kínálnak támadási felületet, az „Universul“, a „Natiunea“ és a „Cuvantul“ most ahhoz a szelletes módszerhez nyultak, hogy soha meg nem jelent cikkek alapján támadnak bennünket, illetőleg ők maguk írják meg helyettünk a cikkeket s enyhe fantáziával ezeket az általuk megírt sorokat úgy állítják be az olvasóközönség előtt, mintha azok az Uj Keletben jelentek volna meg.

Igy az „Universul“ és a „Natiunea“ napok óta azzal vádol bennünket, hogy a kolozsvári Tarbut-gimnázium megszűnésének alkalmából kampányt vezetünk a regáti zsidóság és a George Baritiu liceum ellen s a zsidó tanulók elmagyarosításáért harcolunk, holott ilyen kampány az Uj Keletben sohasem látott napvilágot. E soha meg nem jelent cikkek alapján természetesen rögtön megállapítják két laptársunk, hogy a cionizmus és a magyar párt ugyanaz a fogalom és hogy a cionizmust Magyarországról pénzlik és irányítják.

E fantasztikus vádakra mit is válaszolhatunk? Olyan harcmodorra szemben, amely meg nem jelent cikkekből idéz és eme idézetek alapján építi fel a vádjait, teljesen fegyvertelennek érezzük magunkat.

Van azonban az ellenünk indított kampánynak egy meglepő része, amely érdekesen világít rá az Uj Kelet ellen vezetett harc rugóira. Az UER Bukarestben megjelenő hivatalos lapja, a „Curier Izraelit“ tökéletesen magáévá tette román laptársaink harcmodorát. Legutóbbi számában hosszú cikkben támadja az Uj Keletet és a Zsidó Nemzeti Szövetséget egy olyan nyilatkozat alapján, amelyet a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke a Kolozsváron megjelenő „Patria“ című lapban tett. A meglepő ebben a támadásban csak az, hogy a „Patria“ a választások óta nem jelenik meg, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke pedig már két hét óta Bazelben tartózkodik és így az egész nyilatkozat, amelyre a „Curier Izraelit“ is hivatkozik — enyhén szólva — hamisítvány. Érdekes, hogy a „Curier Izraelit“ kolozsvári tudósítója, ha anyagot akar beküldeni lapjának, nyilatkozatokat és interjúkat gyárt, holott módjában volna eredeti interjúkat is beküldeni. Például azt, ami az egyik kolozsvári román lapban, a „Natiunea“ban tényleg napvilágot látott és amelyben az Uniunea egyik vezetője a szó szoros értelmében deklaráta az erdélyi zsidóságot. Ugylátszik azonban, hogy ezeknek a soha meg nem jelent cikkeknek és nyilatkozatoknak kolportálására éppen azért van szükség, hogy ezzel egyensúlyozzák az ilyen valóban megjelent nyilatkozatokat.

Ezekkel a támadásokkal szemben, amelyek tudatosan mérgezik meg a közvéleményt, az orvoslásnak csak egy módját ismerjük. A leg-

élesebben tiltakozunk az újságíróknak eme szokatlan módja ellen s a sorozatos hamisításokat a bukaresti újságírószindikátus figyelmébe ajánljuk, amelynek kötelessége a sajtó presztizsét és hitelét mélyenrontó ilyen eljárás ellen a legélesebben eljárni.

Nem támadták meg Ferdinánd király végrendeletét

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hivatalos helyen megcáfolják azt a hirt, hogy az elhunyt király egyik örököse meg akarja támadni a végrendeletet. Valamennyi örökös elismerte a testamentum érvényességét, közülük egyik sem kéri annak megsemmisítését és a királyi ház statutumainak előírásai szerint a bukaresti királyi tábla fogja a vagyont felosztást végezni, minthogy a halálozás utáni 30 napon belül, mint azt a törvény előírja, nem történt megegyezés az örökösök között.

Franciaország támogatja, Anglia és Németország hevesen ellenzik a lengyelek keleti Locarnora vonatkozó indítványát

Nem találják a megoldást a román-magyar birtokperben. Stresemann és Chamberlain egy huron pendülnek. Anglia szerepe a balti államokban

Genf, szeptember 7. A népszövetségi ülés szak egyre fokozódó munkája és a felmerülő fontos problémák Stresemann német külügyminisztert arra indították, hogy péntekre tervezett berlini útját elhalassza. Stresemann úgy látja, hogy a felmerülő kérdésekhez való hozzájárulása feltétlenül szükséges.

A román-magyar optánsperen kívül elsősorban a lengyel javaslat áll a megbeszélések főmókkéretében, amely a Népszövetségben a „Times“ beavatott forrásból értesült, hogy a lengyel javaslat azt célozza, hogy a keleti Locarnora vonatkozó szerződést közös nyilatkozat formájában valósítsák meg. Ebben a nyilatkozatban úgy a Népszövetség, mint valamennyi állam, valamint a Népszövetségen kívül álló államok is arra köteleznék magukat, hogy a jövőben nemzetközi vitákat és nézeteltéréseket csak ezen javaslat alapján intéznek el, ami nem jelenti azt, hogy a szerződést aláíró felek ne köthetnének egymással regionális szerződéseket.

Sauerwein támadja az angolokat

A lengyelek javaslatával kapcsolatban a holland külügyminiszter, valamint Sokal lengyel delegátus tegnapi genfi nyilatkozataira Sauerwein, a „Matin“ publicistája heves támadást intéz az angolok ellen, akiket a lengyel-ellenes mozgalom főmozgatóinak tart. Sauerwein szerint a Népszövetség válsága elkerülhetetlenné válik, ha e kérdéssel kapcsolatban Chamberlain hajthatatlan marad. Nagyjelentőségű az a kérdés, vajjon Németország a nagyhatalmak, vagy a kis államok oldalára áll-e a vitában?

A „Petit Parisien“ szintén hangsúlyozza, hogy Németország ellenállását a lengyel javaslat ellen az angolok szítják, akik ebben a kérdésben teljesen Németország mögött állanak. Ugyanekkor a londoni sajtó Chamberlain tegnapi nyilatkozatát a lengyel javaslatról melegen fogadta. Általában azt hangsúlyozzák, hogy Anglia semmi körülmények között nem vállalhat tovább garanciát az európai országhatárok között.

Anglia a balti államok konferenciáján akarja létrehozni a szovjetellenes frontot

A balti államok külügyminiszterei ma délután tartják régebben tervezett konferenciájukat. A delegáció egyik másik tagjának véleménye szerint a konferencia mögött Anglia áll, mivel Chamberlain ezen országokat akarja megnyerni egy egységes szovjetellenes front megalakítására. Más vélemények szerint, Lengyelország és Franciaország is támogatja a kon-

ferencián felmerülő eszméket, azokra a pontokra vonatkozólag, amelyekben a francia-angol törekvések megegyeznek.

„Senkinek sincs igaza a román-magyar birtokperben“

Megbízható értesülések szerint tegnap a magyar delegáció a magyar-román optánsper kérdésében új javaslatot terjesztett Chamberlain elé. Ennek a javaslatnak az a lényege, hogy terjesszék a hágai bíróság döntése elé azt a kérdést, hogy vajjon a magyar-román döntőbíróság tullepte-e hatáskörét, amikor illetékesnek mondotta ki magát a per letárgyalására. Erre a javaslatra a román delegátusok nem válaszoltak, hanem új javaslatot terjesztettek elő, amelyben bizonyos feltételek alatt hajlandók a vegyes döntőbíróság működését lehetővé tenni, tehát a visszahívott román döntőbíró helyébe új tagot delegálni. A feltételek azonban olyan természetűek voltak, hogy már előre megkötötték volna a bíróság kezét. Mintán a román delegátusok az agrár-kérdések teljes kiakapcsolását követelték, feltételeik elfogadása egyértelmű lett volna a károsultak érdekeinek teljes feladásával, ezért a magyar delegáció a javaslatot még csak újabb tárgyalások alapjául sem fogadhatta el. Általában az összes delegátusok rendkívül élénken foglalkoznak a magyar-román optánsperrel. Scialoja olasz delegátus állítólag kijelentette, hogy se a románoknak, se a magyaroknak nincs igaza, de a bíróságnak sincs. Ezt a kijelentést úgy magyarázzák, amellyel kapcsolatban igen nehéz a középutat megtalálni.

A holland javaslat sorsa

A lengyel javaslattal kapcsolatban a holland delegátusok javaslata minden oldalon nagy meglepetést keltett. Chamberlain hidegen fogadta a beszédet, de a németeket is lehangozta Hollandia fellépése, mert Németországot egy esetleges keleti Locarnoval abba a kényszerhelyzetbe hoznák, hogy Kelet felé teljesen megkösse kezét. Ezért van az, hogy Stresemann ebben a kérdésben teljesen azonosítja magát Chamberlainnal. Valószínűnek tartják, hogy Anglia és Németország fellépése a lengyel javaslat ellen, elég lesz arra, hogy Hollandia javaslatát visszautasítsák.

— Ahmed Zogu szkutari herceggé proklamáltatta magát? Belgrádból jelentik: Az athéni „Etnos“ jelenti, hogy Ahmed bég Zogu szkutari herceggé proklamáltatta magát és Szkutari lakossága koronát is adott át neki.

707
183
108
115
144
102
115
1632
544
408
72
225
680
201
115
136
180
360
144
144
224
300
220
380
220
270
300
520
280

Az „önfeláldozó“ dán író

A Sacco-Vanzetti ügynek érdekes epilógusa játszódik le most Dániában. Az orvosok afelől vitatkoznak, hogy vajjon a villamosáram azonnal öle, vagy sem, s a vitatkozók egy jórésze amellet foglalt állást, hogy nem öl azonnal. A vita eldöntésére egy dán író jelentkezett, aki felajánlotta saját személyét a kísérlethez, mely végérvényesen igazolni fogja a tudósok állítását, vagy tagadását.

A dán író ajánlata kétségtelenül heroikus gesztus s úgy tűnik fel, mintha a tudomány előbbrevitelét akarná szolgálni. Bármennyire szép is azonban ez a gesztus, bármennyire megkapó, a valóságban nem sok reális értéke van, mert hiszen az államhatalom, de maga a tudósok kara sem fogadhatja el a dán író ajánlközését, anélkül, hogy közönséges gyilkosság bűnébe ne essék. Ezért tehát a dán író áldozatkésztsége fiktív értékű, de arra mindenesetre jó lesz, hogy reklámot csináljon neki.

Az egész ügyből érdekessége mellett az a komoly tanulság vonható le, hogy az embereket egyre mélyebben nyugtalanítja a halálbüntetés kérdése és problémája s az az ideges nyugtalanság, mely Sacco és Vanzetti kivégzésével vett erőt a világon, a fentemlített problémákban és kísérletezésekben vezetődik le.

Az amerikai törvényhozás annak idején humanisztikus szempontokból vezette be a villamosszékkel való kivégzést. Ha mélyére nézünk ennek a humanizmusnak, akkor rájövünk, hogy tulajdonképpen: álhumanizmus, mert hiszen a halálraítéltek gyötrelme nem a kivégzés tényében kulminálódik, hanem abban a lelkiállapotban, amely a kivégzést megelőzi. Orvosok állítása szerint a kötélalatti halál sem túlságosan fájdalmas, sőt ha jól csinálják, úgy gyorsabban végződik a delikvenssel, mint akár a nyaktiló, akár a villamosszék. A tudat az, amely rémület és borzalom érzéseit lopja a halálraítéltek delikvenssek lelkébe s ha a delikvenssek a siralomházban le tudják írni érzéseiket és őszinte vallomást tudnának tenni gyötrelmeikről, úgy az összes jogászok és lélekgyógyászok rájönnek arra, hogy a halálbüntetés, legyen bármilyen megérdemelt is, végső fokon soha sincs arányban a bűnnel, amelyet a halálraítéltek elkövettek.

Egy igazi és bátor humanizmusnak tehát az volna a feladata, hogy mindenütt a világon a halálbüntetés eltörlése mellett csináljon propagandát, vagy ha ez nem volna lehetséges, úgy egy olyan lélektani lehetőség megteremtését kellene szorgalmaznia, amely megóvjá a halálraítélteket az előzetes gyötrelmekről, annak a tudatától, hogy máról-holnapra el kell mulnia az élők világából, nem láthatja többé az eget és a földet, a fákat és a csillagokat, nem hallhat emberi szót s a legrettegőbb bizonytalanság örvényébe kell szédülnie egy tudatos emberi lételet alapján.

Kétségtelen, hogy a dán tudósok vitájában van valami ráció. Abban az esetben ugyanis, ha a villamosszék nem feltétlenül öl s a kivégzetteket tetszhalottakként temetik el, ez még a kivégzés tényénél s a kivégzést megelőző gyötrelmeknél is borzalmasabb cselekedet, amelyet feltétlenül ki kell küszöbölni. A dán író tehát szinte emberfeletti feladatra vállalkozik, olyan mártíriumot akar vállalni, amely még az emberiség legnagyobb mártírjainak lelki és testi teljesítményét is felülmúlja és éppen

Butor- árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztatásuk, ha tehát **Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann zongorát pianinót,**

akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg

Székely és Rétí

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

25

Jubileumi év

25

Cégem 25 éves fennállásának alkalmából minden vevőmnek

1x2 Harisnyát ingyen adok 1x2

Bővebbet az üzletben. — Vidéki rendeléseket pontosan eszközlők. A meg nem felelőt becsérem. Vigyázzon a címre.

SIPOS, Cluj, C. Reg. Ferdinand 8.

25

Jubileumi év

25

ezért nem vehető valami túlságosan komolyan. Okatlan hősiesség ez, amely úgy látszik inkább hiúságból és reklámhajsászból született meg, mint tényleges lelki szükségletből. A dán írónak ugyanis valószínűleg tudnia kell, hogy áldozatkésztséget nem fogja senki sem igénybe venni s a probléma, amely

flelt a tudósok vitatkoznak, továbbra is titok marad. A logika szerint a problémának egyetlen megoldása az volna, hogy eltöröljék a villamosszékkel való kivégzést s helyette alkalmazzák a rég bevált kivégzési módokat, vagy pedig, mint fejt kifejtettük, töröljék el a halálbüntetést.

Hatvanhat új gyermekparalízist jelentettek be az elmúlt héten

Az ország főbb centrumaiban elkülönítő állomásokat állítanak fel

(București-Bukarest, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egészségügyi minisztériumban ma a kiküldött szakbizottság újabb ülést tartott a gyermekhűdés-járvány ügyében. Visoianu államtitkár ismertette a járványról beérkezett jelentéseket és kifejtette, hogy az utolsó héten 31 újabb megbetegedés történt a fővárosban, vidékről pedig 33 beteget szállítottak a bukaresti járványkórházba. A szérum beszerzésére a szükséges lépések már megtörténtek, eddig 7 liter Petit-szérum érkezett az országba. A Cantacuzino-intézet megtette az elő-

készületeket, hogy a jövőben a szérumot belföldön is előállítsák. A bizottság elhatározta, hogy a csekély szérumkészletre való tekintettel, azt csak súlyos esetekben használják. Elhatározták továbbá, hogy a következő centrumokban elkülönítő állomásokat állítanak fel: Bucuresti, Craiova, Pitesti, Constanta, Brasov, Nagyszében, Kolozsvár, Nagyvárad, Braila, Csernovitz és Kisenev. Ma a fővárosban 5 újabb polimieritis megbetegedést jelentettek be. Az ország különböző részeiben a legutolsó két napon még 25 ilyen megbetegedés történt.

Kétszáz ezer lejes sikkasztásnak jöttek nyomára a magyarnádasi postahivatalnál

Letaróziatták Weisz postamestert és László Samu kolozsvári ügynököt

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári postahivatal egy lelkiismeretes hivatalnokának ébersége nyomán nagyszabású panamáknak jött nyomára a kolozsvári rendőrség. A panama középpontjában Weisz Fülöp, Haimann Berta, a Kolozsvártól nem messze levő Magyarnádas község postamesternője és László Samu kolozsvári kereskedelmi ügynök állanak. A postamesternő hamisított vevények segítségével 30—80 ezer lej összeget utaltatott át Lászlónak, amelyet ez kosszba adott ki hatalmas kamatok ellenében. Az ily módon felvett pénzüsszegek egy részét visszatérítették, utóbb azonban a kiadott summák inkassálása nehézségekbe ütközött, úgy, hogy adott pillanatban mintegy 200.000 lej kára van a P. T. T.-nek.

A kolozsvári postahivatal utalványosztályi főnökének már hosszabb ideje feltűnt, hogy Magyarnádasról a Lebovits testvérek cég nevében állandóan nagyobb összege ről szóló utalványok érkeznek Kolozsvárra, ahol egy László Samu nevű ügynök, a Metropol kávéház egy közismert törzstagja jelentkezik felvevőként. A régóta táplált gyanút azután megerősítette az, hogy az elmúlt hét péntekjén és most hétfőn, vagyis két nappal ezelőtt 70—70.000 lejes átutalás érkezett Magyarnádasról László címére. Falkeheim Béla, az utalványosztály vezetője felhívta telefonon a magyarnádasi postahivatalt és megkérdezte, hogy az utalványok kifizethetők-e.

— Természetesen — válaszolta a postamesternő midőn az első utalvány megérkezett. A héttől utalvány kifizetése előtt Falkeheim ismét felhívta a magyarnádasi postahivatalt. A postamesternő ismét azt válaszolta, hogy az utalvány kifizethető, mire Falkeheim felszólította,

hogy a két utalvány ellenértékét, 140 ezer lejt sürgősen küldje be a kolozsvári igazgatóságához.

Erre a felhívásra nem adott választ a postamesternő, mire a posta rovacsbiztost küldött ki Magyarnádasra, ugyanakkor pedig értesítették a rendőrséget. Itt Draghiciu Aurel rendőrigazgató, a bűnügyi osztály vezetője vette kezébe a nyomozást. Még a tegnapi este folyamán a kávéházban letartóztatták László Samut, a rendőrség és a posta emberei pedig az éj folyamán kiszálltak Magyarnádasra. A postamesternőt azonban már nem találták hivatalában: az asszony Medi nevű öccsével együtt ismeretlen helyre szökött a felelősségrevonás elől. Férje, Weisz Fülöp kijelentette, hogy nem tudja, hova távozott el az asszony. A megejtett rovacsolás mintegy 200.000 lejes hiányt állapított meg a magyarnádasi postahivatal kasszájában. Weisz letartóztatták és behozták Kolozsvárra, ahol Lászlóval együtt kihallgatták.

Weisz, „a férj, aki semmiről sem tud“, kijelentette, hogy nem volt tudomása felesége üzelméről. László jóhiszeműségével védekezik és azt állítja, hogy az átutalt pénzből neki egy minimális provízió jutott csupán. A nyomozás folyik.

Hölgyeim! Kalapvásárlásuk előtt tekintsek meg a

CARMEN kalapüzlet

kirakatait. Alakításokat és formálásokat 48 óra alatt készítünk. **Calea Victoriei 4.**

A FAMILIA kenyérrel magas taperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

a

(București-Bukarest, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egészségügyi minisztériumban ma a kiküldött szakbizottság újabb ülést tartott a gyermekhűdés-járvány ügyében. Visoianu államtitkár ismertette a járványról beérkezett jelentéseket és kifejtette, hogy az utolsó héten 31 újabb megbetegedés történt a fővárosban, vidékről pedig 33 beteget szállítottak a bukaresti járványkórházba. A szérum beszerzésére a szükséges lépések már megtörténtek, eddig 7 liter Petit-szérum érkezett az országba. A Cantacuzino-intézet megtette az elő-

Erdély a hit

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári postahivatal egy lelkiismeretes hivatalnokának ébersége nyomán nagyszabású panamáknak jött nyomára a kolozsvári rendőrség. A panama középpontjában Weisz Fülöp, Haimann Berta, a Kolozsvártól nem messze levő Magyarnádas község postamesternője és László Samu kolozsvári kereskedelmi ügynök állanak. A postamesternő hamisított vevények segítségével 30—80 ezer lej összeget utaltatott át Lászlónak, amelyet ez kosszba adott ki hatalmas kamatok ellenében. Az ily módon felvett pénzüsszegek egy részét visszatérítették, utóbb azonban a kiadott summák inkassálása nehézségekbe ütközött, úgy, hogy adott pillanatban mintegy 200.000 lej kára van a P. T. T.-nek.

Az állító vaslat h

az erdélyi é amelyekben érdekeit sejt. Tekintet egyházi és fontossággal minisztérium kényseritet lehetetlen, sérletben

a lelkiis

Az aláb markáns v ismertetjük

Schütz többek közö

Duca miniszter végleg lemondott a kisebbségi vezérigazgatóság tervéről

Elmaradt Duca miniszter találkozása a kisebbségi vezérekkel

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pontosán egy héttel ezelőtt kerültek az erdélyi sajtóba az első hírek a kisebbségi vezérigazgatóság felállításáról és ma végre teljesen autentikus helyről értesülünk arról, hogy Duca miniszter kijelentette, hogy a belügyminisztériumban nem állítanak fel kisebbségi vezérigazgatóságot. A belügyminisztériumból szerzett információink szerint Duca minisztert igen enerválta az erdélyi kisebbségi sajtó egyöntetű támadása ez intézmény ellen, melyet — mint informátorunk közölte velünk — a belügyminiszter nem is akart felállítani.

— A kisebbségi vezérigazgatóság ügyében az történt, — mondta informátorunk — hogy egy terv, valahogyan a nyilvánosságra jutott. A belügyminisztériumban százával fekszenek hasonló tervek, beadványok, memorandumok és e tervek közül az egyik, mely a kisebbségi vezérigazgatóságra vonatkozott, nyilvánosságra jutott. Kétségtelen tény az, hogy az erdélyi lapokban megjelenő cikkekről naponta készülnek lapszemlévények a minisztériumok részére és így a belügyminisztérium már egy héttel, tehát az első cikkek megjelenése után megcáfolhatta volna ezt a hírt, ha az tévesen került a napisajtóba. Azonban épen az a körülmény, hogy a minisztérium máig várt a cáfolattal és ma is csak félhivatalos cáfolatot adott ki, jelzi azt, hogy a belügyminisztérium maga is, mint kísérleti ballont tekintette a kisebbségi vezérigazgatóságról megjelenő cikkeket és látva az egyöntetű tiltakozást, ma autentikus helyről történt nyilatkozat, hogy: kár volt a sok hiába elpuffogatott puskaporért.

Mindenesetre megnyugtató ránk nézve, hogy ez a terv a tervezett formák között nem valószínű meg és a kisebbségi sajtó mint sikert könyvelheti el magának azt a tényt, hogy a belügyminisztérium épen az erdélyi lapok egyöntetű állásfoglalása alapján szerzett tudomást arról, hogy a magyarság tiltakozik ez intézmény ellen.

E hét még egy kisebbségi szempontból érdekes eseményt hozott. Ismeretes, hogy Duca belügyminisztert a minisztertanács megbízta azzal, hogy dolgozza ki a kisebbségi törvény tervezetét, melyet a kormány ősszel óhajt a parlament elé terjeszteni. Duca miniszter még a parlament utolsó napjaiban tudomására hozta a kisebbségi vezéreknek, hogy szeptember első napjaiban találkozni óhajt a kisebbségi vezérekkel, hogy a tervezetet közösen megtárgyalják. A múlt hét utolsó napjaiban úgy Willer József a magyar párt részéről, mint Hans Otto Roth a német párt részéről Bukarestbe érkeztek és érintkezést kerestek a belügyminiszterrel.

Minden várakozás ellenére ez a találkozás, mely sorsdöntő lett volna a kisebbségekre — nem történt meg. Ugy Hans Otto Roth, mint Willer József elutaztak Bukarestből anélkül, hogy találkoztak volna Duca belügyminiszterrel. Alkalmunk volt Hans Otto Rothal beszélni, akihez kérdést intéztünk a nagyhorderejű találkozásra vonatkozólag, azonban a német párt elnöke csak a következő lakonikus választ adta: — Nem találkoztam Duca miniszterrel.

A németpárti forrásból viszont úgy értesülünk, hogy Hans Otto Roth még e hét elején külföldre utazott, egy osehországi fürdőbe, hogy az abbamaradt kuráját folytassa. Ugyancsak elhagyta Bukarestet dr. Willer József is, a magyar párt főtájkára.

Információink szerint e találkozás elmaradásának az volna az oka, hogy Duca miniszter még nem készült el a törvénytervezettel, a kisebbségi törvény tervezete oly nagy megfontolást igénylő hatalmas munka, melynek még a legvázlatosabb lefektetése is rengeteg időt és munkát követel és tekintettel arra, hogy a parlament minden valószínűség szerint csak november elején kezd munkába, így bőven van idő e nagyfotosságu törvény alapos kidolgozására.

Erdély és Bánát zsidósága élesen állást foglal a hitközségek egységesítésének terve ellen

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti és erdélyi sajtóban több híradás látott napvilágot az utóbbi időben egy állítólagos törvényjavaslatról, amelyet az Uniunea Evreilor Romani kezdeményezésére akar megszavaztatni a kormány a zsidó hitközségek egységesítéséről. Az ominózus javaslat — hír szerint — meg akarja szüntetni a neolog és ortodox zsidó hitközségek különállását, egyben pedig központi hierarchikus szervezet létesítését célozza olyanformán, mint ahogy az a keresztény egyházaknál van. A különböző változatokban, de azonos lényeggel forgalomba került híreket egyelőre nem áll módunkban ellenőrizni, hogy mennyire felelnek meg a valóságnak, minthogy úgy a kultuszminisztérium illetékes osztályának referense, mint az Uniunea elnöke nem tértek vissza nyári szabadságukról.

Az állítólagos egységesítő törvényjavaslat híre nagy nyugtalanságot és idegességet keltett

az erdélyi és bánati zsidó hitéleti körökben, amelyekben bizonyos politikai csoport hatalmi érdekeit sejtik az akció mögött.

Tekintettel arra, hogy a kérdés a zsidó egyházi és kulturális életre különösen nagy fontossággal bír, az Uniunea, illetve a kultuszminisztérium állítólagos terve megmozdulásra kényszerítette mindazokat, akik egy ilyen lehetetlen, el sem képzelhető egységesítési kísérletben

a lelkiismereti szabadság flagrns megsértését látják.

Az alábbiakban az erdélyi zsidóság több markáns vezetőegységének állásfoglalását ismertetjük a szóbanforgó kérdésben.

Schütz Henrik dr., aradi főrabbi

többek között a következő nyilatkozatot tette

a romániai zsidó egyházi szervezetek egységesítéséről:

— Azok, akik az egységes szervezet eszméjét felvetették és állandóan napinenden tartják, nem ismerik a csatolt területeken levő hitközségi viszonyokat és csak a régi királyság viszonyait tartják szem előtt. Ott ugyanis nem az ugynevezett hitközségi rendszer dominál, hanem az imaegyesületi rendszer, amely abból áll, hogy több család összeáll, épít magának templomot, ha ehhez kellő anyagi eszközökkel rendelkezik, vagy pedig megfelelő helyiséget bérel és azt imaházá alakítja át. Az ilyen imaegyesületek az istentisztelet fentartásán kívül más kérdésekkel nem is igen foglalkoznak. Nálunk ellenben az érvényben levő törvényes rendelkezések értelmében mindenki, aki a politikai község területén lakik, köteles az azon politikai község területén levő valamely hitközséghez — vagy neologhoz, vagy ortodoxhoz — csatlakozni és annak fentartását anyagi hozzájárulással biztosítani. Míg tehát a régi királyságban az imaegyesületek kizárólag istentiszteleti ügyekkel foglalkoznak és a zsidóság kulturális és humanitárius szükségleteit más szervek intézik, addig

nálunk a zsidóság majdnem minden életmegnyilvánulása a hitközség kebelében zajlik le

és ennek irányítása mellett történik.

— Nem tudjuk, hogy a tervbe vett javaslat a két rendszer között melyiket fogja adoptálni, ismerve azonban az eddigi egységesítéseket, valószínűnek kell tartanunk, hogy a régi királyságbeli rendszert akarja kiterjeszteni az egész országra, ami pedig nálunk a zsidóság kulturális és humanitárius tevékenységét teljesen felborítaná.

Nagy ellenszennvel fog találkozni az is,

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetségűdonságok és a

legjutányosabb áráért
előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ

uriszabónál, Cluj, Str. Iuliu M. és Vlahuta sarok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

hogy az egységesítés az Uniunea Evreilor Romani vezetése mellett van tervbe véve.

Ez a magánegyesület már több ízben próbálkozott azzal, hogy hálózatát a csatolt területeken is kiépítse, eddig azonban eredményt elérni nem tudott, mert a mi tudomásunk szerint az politikai természetű egyesület, már pedig nemcsak az utóbbi években, de a magyar impérium idejében is az itteni zsidóság a hitközségi életből a politikát szigorúan száműzte és ettől az álláspontunktól ma sem vagyunk hajlandók eltérni. Ha az Uniunea Evreilor Romani-nek sikerülni fog a zsidóság közéletében a vezető szerepet magához ragadni, úgy

a felekezeti szervezet állandóan az elmentés politikai érdekek játéklabdájává fog válni

és mérgező hatást fog előidézni a felekezet belső életében.

Vértes Adolf dr. (Temesvár)

aki egyike az erdélyi és bánági zsidó közélet legismertebb vezetőegységének, a következőkben ismertette álláspontját:

— Tény az, hogy a zsidó hitközségek szervezeti törvényét évek óta magunk szorgalmazzuk, de a gyakori kormányváltozások következtében az eddigi törvényjavaslat-tervezetek nem jutottak törvényhozási elintézéshez.

Az Averescu-kormány kultuszminiszterének egyházügyi javaslatában is felvetődött az egységes zsidó egyház létesítésének eszméje,

melynek előfeltétele az lett volna, hogy a romániai zsidóság mindenekelőtt egységesen szervezkedjék és szervezeti szabályzatát terjessze elő, mert enélkül nem részesülhetne a vallásfelekezeteket megillető interkonfessionális és politikai jogokban. Azonban ez a javaslat nem érintette a ritusbeli különbségeket, sőt „a lelkiismereti szabadság“ elvénél fogva a neolog és ortodox hitközségek ezen jellegét az erdélyi zsidóság nagyrészenek azon kívánalmával szemben is fentartotta, hogy egy politikai község területén csak egy, legalább vagyoni és adminisztratív kérdésekben egységesített hitközség létezhessen. Ez volt az oka annak, hogy az egységes országos szervezkedés létrehozására irányuló első kísérletek sem vezettek eredményre.

— Nem hinném, hogy az évszázados gyakorlattal szemben az UER állítólagos törekvései megvalósulhatnak; de abban sem látnék sérelmet, ha a törvényhozás egyik házában, a szenátusban a zsidó vallásfelekezetek összessége is megfelelő képviselőre jutna. Azonban

politikai céltatok bevitele a régen várt szervezeti törvénybe, bizonyára az egész zsidóság egyértelmű állásfoglalását vonná maga után,

mert a pártpolitikai szervezkedésnek a hitközségi élettel és szervezkedéssel kapcsolatbelyezése veszedelmes következményekkel járhatna. A zsidóság egyetemes politikai szervezkedése véleményem szerint helyesen csak népkisebbségi alapon, egy „országos zsidópárt“ alakjában foglalna helyet.

A kolozsvári ortodox zsidó hitközség

egyik vezető férfja a következőket mondotta a kérdésről:

— Az egységesítésnek ez a formája képtelenség hitelvi szempontból épügy, mint az alkotmány és a fennálló törvények szempontjából, amelyek a vallásszabadságot erélyesen védik. Legfeljebb egy olyan képviselőt megszerzéséről lehet szó, amelyben részt venne a zsidóság minden árnyalata és amely a kormány-nyal szemben a zsidó felekezetet képviselné.

Ami Ramnicul Valceaban történt...

Egy bukaresti zsidó lap cikke a ramnicul-valceai esetről

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemrégiben egy bukaresti lap jelentése alapján számoltunk be arról a véres összetűzésről, amely Ramnicul Valceaban történt egy diákcsoport, valamint a városka Schechter nevű rabbija és ennek fia között. Szórol-szóra idéztük a bukaresti sajtóorganumot, amely nem kevesebbről vélt tudni, mint arról, hogy pénteken este a rabbi és a fia a sétatéren késekkel és baltákkal felfegyverezve megtámadott négy diákot (sic!) és egyet közülük halálosan megsebeztek. Megirtuk azt, hogy a rabbi fiát, Schechter Dávidot letartóztatták, míg az öreg Schechtert szabadlábra helyezte a ramnicul valceai törvényszék.

Nem kellett hozzá merész fantázia, kitalálni azt, hogy

a város rabbija pénteken este nem sétált baltával és bottal, de még ez sem volt olyan valószínűtlen, mint az, hogy két zsidó négy diákot megtámadni merészeljen.

Egy most ideérkező bukaresti zsidó lap ramnicul valceai tudósítójának jelentése nyomán részletes tudósítást közöl a kis olténiai városkában történtekről. Hallgassuk meg figyelmesen, mi is történt tulajdonképpen Ramnicul Valceaban, azon szomorú emlékeztető péntek estén:

Az olténiai diákok kongresszusa óta az azelőtt csendes városka, amelyben alig 30 zsidó család lakik, nap nap után véres antiszemita támadások színhelye lett. Zsidó járókelőket nap nap után inzultáltak, a rendőrprefektúra igazgatója azonban vállalt vonta: Semmit sem tehetek... A zsidó lakók nem merészkedtek az uccára és korán bezárták üzleteiket.

Augusztus 19-én, pénteken este mintegy 10 fiatalember rontott be Schechter József volt rabbi lakásába. Schechter épen a vacsoránál ült több rokonával együtt, akik lányának eljegyzését jöttek megünnepelni. Természetesen hatalmas pánik keletkezett, a fiatalemberek Schechterre támadtak, akinek fia, a 19 éves Dávid Schechter egyetlen hallgató, sietett védelmére.

Verekedés közben a kétségbeesett fiatalember előrántotta zsebkését és azzal az egyik támadó, Stefan Stapanoiuba szurt.

Schechtert és fiát azonnal letartóztatta a közben váratlanul előkerülő vizsgálóbíró és a törvényszék megerősítette az ifjabbik Schechter letartóztatását. Nem vették figyelembe, hogy a két Schechter jogos önvédelemben volt, midőn a támadókkal szemben védekezett. Utólag kiderült azután, hogy a fiatalemberek a szomszédos udvaron levő zsidó templom megtámadására készültek eredetileg. Schechter Dávid ellen megkísérelt, de nem sikerült büntény miatt emelt vádat a ramnicul valceai ügyészség. Időközben a megsebesült diák teljesen felgyógyultan elhagyta a szanatóriumot.

Ettől a naptól kezdve az antiszemita tüntetések mindennaposak lettek Valceaban. Röviddel azután

betörték a zsidó templom összes ablakait, bár a templomot külön rendőr őrizte, több zsidó kereskedő ablakait törték be ezután és a járókelőket, közöttük Erlbaum és Seidmann kereskedőket botokkal verték véresre a uccán.

Bukarestben a vakációzó diákok ezenközben tüntető felvonulást rendeztek a valceai támadó zsidók ellen és a következő falragasszal árasztották el a fővárost:

A provokációk egymást követik. A kegyetlen dornavatrai támadás után a zsidók R. Valceaban megtámadtak három diákot.

Schechter rabbi és a fia Dávid kést döftek St. Stapanoiu diák szívébe.

És az akkor történt, midőn a diákság békés uton akarja követni ideálját. Dehát a testvéreink halálszenvedése bosszúlatlanul maradhat?

Sacco és Vanzetti kommunistákért millió hang emelkedett — hol van a felháborodás egy

diák leszurása miatt.

A megkínzott román diákság ismét kivonja kardját!

Ismét megszigorították a rádióengedélyek kiadását

Rádióengedélyt ezentul ismét csak Bukarestben állítanak ki

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lapunk más helyén egy, a kolozsvári hadbírótság előtt lezajlott perről adunk hírt, amelynek vádlottjait 10-10 napi börtönre ítélte a katonai törvényszék, mert engedély nélkül rádiókészüléket szereltek fel lakásukon. A rádió kérdése már évek óta nyitott és fájdalmas sebe közéletünknek, amelynek megoldását hiába sürgeti hosszú idő óta az ország közvéleménye. Arról van szó ugyanis, hogy míg a rádió minden külföldi államban teljesen szabadforgalom tárgyát képezi és mindenkinek közkinését alkotja a rádióállomás, addig, míg például a szomszédos Csehszlovákiában a jobban szituált gazda is rádió mellett szórakozik el, addig

nálunk rigórozus törvény paragrafusával ütközik szembe a polgár, aki unalmas téli estén a bécsi Staatsoper egy előadásán szeretne elszórakozni.

Romániában gazdátlan csatangolnak a hanghulámok az étherben minimális a készülékeknek a száma, amely felfoghassa azokat, mert a tömeget elriasztotta az engedély megszerzésének ezer torturát és hosszú, hosszú türelmet igénylő útja. Illetékes kormánykörök az elmúlt évben nagyszabású rádiótársaság és bukaresti leadóállomás létesítését határozták el és az akciót a rádió szabaddátételével tervezték kapcsolatba hozni. A terv azonban kutbaesett — teljesen érthetetlen módon megállt valahol megvalósulásnaak utójában.

Valamelyes enyhítés mégis történt az elmúlt évben. A postavezérgazgatóság ugyanis az ország különböző centrumaiban bizottságokat létesített, amelyek közvetlenül is elintézhettek rádióapparátus felállítására vonatkozó kérvényeket, holott azelőtt csak Bukarestben adtak ki efajta engedélye-

ket. Amíg mások meg nem védenek bennünket, addig magunknak kell védekeznünk. Meg fogjuk bosszulni a román lelket, amelyet keresztül-szurtak a zsidók Stapanoiu és mások szívében.

Vigyázzatok, az ellenségetek halálos gyűlölete mindnyájatokat fenyeget."

ket. A kolozsvári bizottság 150—200 engedélyt adott ki átlag havonta és 3—4 hét leforgása alatt el is intézte a benyújtott és a törvényes előírásoknak megfelelő kérvényeket. Most azonban váratlanul új nehézségek tornyosulnak a kérvényezőkre.

Körülbelül abban az órában, midőn a hadbírótság kimondotta a három nagyváradai tisztviselő fölélt a marasztaló ítéletet, megérkezett a kolozsvári postaigazgatóság mellett működő rádióbizottsághoz a bukaresti vezérgazgatóság rendelete, amelyben közlik, hogy

mától kezdve a vidéki bizottságok munkája megszűnik és engedélyek kiadására ezentul ismét csak a bukaresti központ van feljogosítva.

Ez pedig azt jelenti, hogy ismét hosszú napokat fog igénybevenni az, míg Bukarestben az ország minden részéből összefutó kérvények elintézését nyerne, jelenti azt, hogy a kérvényezők újabb kiadások seregével lesz megterhelve, egyszóval jelenti a rádió használatának egy súlyos megszorítását.

Nem kívánunk a rendelettel polemizálni, mert az amugy is céltalan. De meg kell mondanunk, hogy ez a rendelet egy lépéssel sem viszi előre az ország kulturális előhaladásának ügyét, ellenkezőleg, elzárja az ország lakóit a közművelődésnek ettől a ma már mindenütt nélkülözhetetlen forrásától.

— **Megnyílt a nemzetközi gyógyszerész-nagygyűlés Hágában.** Hágából jelentik: Ma nyitották meg a nemzetközi gyógyszerész-nagygyűlést 25 állam részvételével. Ez az első alkalom, hogy a nagygyűlésre Magyarország, Németország és Ausztria is elküldték delegátusaikat, akiket Itálilis elnök külön beszédben üdvözölt.

Columbia

Graphophone Co. Ltd. London

Az egyetlen mellézkörej nélküli lemez. Csak vilányos eljárással felvéve. A legjobb magyar, héber és jargon felvételek. A legnagyobb repertoír. Kérje a költségmentes bemutatást és katalógust autorizált eladóinknál.

Angol import.

A legújabb a legolcsóbb és a legjobb a **Hygienia** kelmefestő és vegytisztító üzeme Str. Cotița 1

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.)

dik Mr. gyógyás gyógyita hatatlan rápia te

Husz az orvos Ausztrál egyedül. után De majd a szolgált

Egy munka, újajta mértékb ment ho

Miután és megkülön kl nek szen nek. Oly hogy an tart fenn

Mr. módjáról

— B induló p gyógymó lehetőség a látásra diagnózis, tális okok a szem a mint egy lelki emó valaminek szüntetni

— A rontják a könnyek gondolato skrupulózu dig rossz azért árta a szemet rendszerin a szemük mentális k

— A emberek fontos a nem moze gondolato zognia kel tetéstől a tojasdad a retinára, h most, ha s rögzíti a s májában e Gyógyítás távolítása. tüntetni, mert a sze a szemtorn beteget, r

— Hál amelyken s mét kiujul csak az ok Hiba az nak és ezé hatással v való bámu semmit. G tágitás. N felületet m részleteket

— Ha

50 gyö

Született vakoknak is megadja a látóképességet egy angol professzor

C. S. Price új elmélete a szembajok mentális eredetéről

(Budapest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Négy nap óta Budapesten tartózkodik Mr. C. S. Price, világhírű londoni szemgyógyász, akinek speciális módszerrel végzett gyógyításai forradalmi jelentőségűek és beláthatatlan perspektívát nyitnak meg a szemterápia terén.

Huszéves korában olyan beteg volt, hogy az orvosok lemondtak az életéről. Akkor elment Ausztráliába és nyolc évig élt az őserdőben egyedül. Ezalatt tökéletesen meggyógyult. Azután Dél-Amerikában gazdálkodott a farmján, majd a háboru alatt az egyiptomi csapatoknál szolgált kapitányi minőségben.

Egyszer kezébe került egy tudományos munka, amelyben dr. Bater newyorki orvos újfajta szemgyógyításairól olvasott. Ez olyan mértékben fölkelte érdeklődését, hogy kiment hozzá és nyolc hónapig dolgozott mellette. Miután diplomát szerzett, visszatért Londonba és megkezdte rendelését. Ma már Londonban külön klinikája van az új gyógymódnak, amelynek szenzációs eredményeiről csodákat beszélnek. Olyan tömegesen keresik fel rendelőjét, hogy annak bevételéből ingyenes szemkórházat tart fenn szegény betegek számára.

Mr. Price a következőket mondta gyógy-módjáról:

— Bater szemterápiái kísérletei csak kiinduló pontjai ennek a végtelen perspektívájú gyógymódnak, amelynek még óriási fejlődési lehetőségei vannak. A gyógymód tulajdonképpen a látásra való nevelésben rejlik. Lényege a diagnózis, amely minden szembetegséget mentális okokra vezet vissza. Nem frázis az, hogy a szem a lélek tükré, mert valóban, a szem, mint egy érzékeny műszer, megérez minden lelki emóciót. A betegség mindig eredménye valaminek, elsősorban tehát az okot kell megszüntetni és aztán az okozatot.

— A fájdalom, a gond, a tépelődés, mind rontják a szemet. A sírásnál például nem a könnyek ártanak a szemnek, hanem azok a gondolatok, amelyek a sírást előidéztek. A skrupulózis, sokat tépelődő embereknek mindig rossz a szemük. Az álmatlan éjszakák is azért ártanak a szemnek, mert a lelki bajok a szemet is afficiálják. Rosszul látó emberek rendszerint félszegek, — ez nem azért van, mert a szemük nem jó, hanem, mert ezeknél valami mentális hiba van.

— A szembajok másik oka az, hogy az emberek nem tudnak helyesen nézni. Ezért fontos a látásra való nevelés. A legtöbb ember nem mozgatja eleget a szemét, pedig, mint a gondolatoknak, a szemnek is állandóan mozgania kell. A merev nézés által származó erőltetéstől a szemgolyó elveszti kerek formáját és tojásdad alaku lesz. Ezáltal a képet nem a retinára, hanem eléje, vagy mögéje vetíti. Már most, ha szemüveget vesz az ember, ez meg rögzíti a szemet ebben a természetellenes formájában és kizárja a gyógyulás lehetőségét. Gyógyításom első momentuma: a szemüveg eltávolítása. A szem merevségét tornával kell eltüntetni, minden külső beavatkozás nélkül, mert a szemhez hozzányulni nem szabad. Ezzel a szemtornával gyógyítottam meg már sokezer beteget, rövid- és messzelátóktól — vakokig!

— Hályog esetében is fölösleges az operáció, amelynek sikere ugyanis csak időleges, aztán ismét kiujul a baj, mert az operatív beavatkozás csak az okozatot távolítja el és nem az okot!

Hiba az is, hogy az emberek keveset pislognak és ezért kifárad a szemük. Még rosszabb hatással van a szemre a bizonyos fix pontra való bámulás, ami alatt az ember nem lát semmit. Gyöngíti még a szemet a tulságos tágitás. Nem jó egy tekintetre tulságos nagy felületet megnézni — inkább egymásután a részleteket nézzük.

— Ha olvasásközben összefolynak a betűk

előttünk, ne igyekezzünk a szemet tágitva, mereven nézni, hanem néhány pillanatig mozgassuk az írást és ismét jól látunk.

Gyógyításairól beszélgetve, elmondja még

Tíz-tíznapos börtönre ítélték három nagyváradai tisztviselőt, mert engedély nélkül rádióztak

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Három nagyváradai polgár állott ma vádlottként a kolozsvári VI. hadtest hadbírósa előtt. Széll Béla, Kovács Sándor és Weisz Lajos, különböző vállalatok tisztviselői, akiket azzal vádolt meg a katonai ügyészség, hogy engedély nélkül rádióapparátust szereltek fel lakásukban. Mindenütt, az egész világon szabad kincse az emberiségnek a tudomány haladásának ez a nagyszerű vívmánya, a kultúra propagálásának egyik leghatásosabb szövevénye. Nálunk azonban szigorú törvény szabályozza a rádiókészülékek használatát, hatósági engedélyhez van kötve a fellevevőállomások felállítása és egy ilyen engedély hosszú és kimerítő utánjárást igényel.

Igy történt azután, hogy a három vádlott még nem volt az engedély birtokában és már használatba vette a maga konstruálta készüléket. Egy razzia alkalmával, ez év tavaszán az Április 20.-u ucca 37. szám alatti házban megtalálták a közös antennát, a készülékeket elkobozták és a három tisztviselő ellen megindult az eljárás. Így kerültek Széll Béla, Kovács Sándor és Weisz Lajos a hadbírósa elé, amely Solomon ezredes elnöke alatt ma délután tárgyalta le a pert.

A vádlottak mindannyian jóhiszeműséggel védekeztek. Előadták, hogy rádiókurzuson vettek részt, amelynek végétől kollektív kérvényt nyújtottak be az apparátus felállítására. A kérés elintézése azonban késett, közben ők elkészítették a készüléket és felállították, abban a hitben, hogy az

engedélyt amúgy is rövidesen megkapják. Negulescu kapitány, királyi biztos, a vád képviselője rövid vádbeszédében a rádiótörvény 18. paragrafusát citálta, amely kimondja, hogy „mindazokat, akik fellevevőállomásokat készítenek, eladnak, vagy felszerelnek a P. T. T. engedélye nélkül, a készülék elkobzásával és hat hónaptól egy évig terjedő börtönbüntetéssel sújtják. Az ügyész kérte a törvény paragrafusának szigorú alkalmazását.

A vádlottak védelmét Jonita Ioan jassii őrnagy látta el, aki az egyik vádlottnak jóismerőse és aki azért jött Kolozsvárra állomáshelyéről, hogy a vádlottak érdekében szót emelhesse. Az őrnagy lendületes, magávalragadó beszédében fejtette ki, hogy ez a per: keserű *anachronizmus*, hiszen a rádió az egész kulturvilág közkinccse immár, a művelődés haladásának legfontosabb tényezője, a század legjelentősebb találmánya és ha valaki ilyen apparátust készít magának, annak tökéletesítésén dolgozik, nem elítélést, de dicséretet és elismerést érdemel. Hivatkozott a védő a vádlottak jóhiszeműségére és felmentésüket kérte a hadbíróstól.

A replikák után a hadbírósa ítélethozatalra vonult vissza, majd rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet Solomon ezredes: a hadbírósa *bűnösnek találja a vádlottakat* és az enyhítő körülmények figyelembevételével 10—10 napi börtönnel sújtja. Az ítélték néhány bucsusort irtak családjainknak és azonnal megkezdték büntetésük kitöltését.

Egy huszonöt év előtti tömeggyilkos áldozatainak csontjai kerültek elő az Astoria-szálló előtt ásott gödörből?

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ucca legújabb szórakozása már napok óta az Astoria-szálló előtt ásott mély gödör, amelyből — mint azt annak idején már jelentettük — különböző emberi csontok kerültek elő. A vízvezetési munkásokat nap-nap után hatalmas tömeg veszi körül, amely arra vár, hogy az ásások során újabb érdekes leletek kerüljenek felszínre. Az Astoria előtt ásott gödörből kikerült leletek élénken foglalkoztatják a város tudományos köreit is, amelyek még mindig nem tudták eldönteni a felszínre került csontok eredetét.

Az első és valószínű verzió a következő: Ezelőtt 25 esztendővel a kolozsvári törvényszék bíró általi halálra ítélték Szabó Bélát. Borzalmas volt Szabó Béla bűne: Ott volt a csárdája, ahol most a gödört ássák és a csárdának a kertje ott, ahol most az Astoria-szálló nyulik az ég felé.

Nagy luxus volt akkoriban a zene a koresmákban, de Szabó Béla csárdájába cigánnyal csalogatták a vendégeket. Szép pincérleányok gyöngyöző tokajit töltöttek a kupákba és hamar hire ment, hogy a „Fehér Bárány“-ban öreg bor, tüzes fiatal leány és ropogós muzsika mellett lehet a legjobban mulatni. A gazdag vidéki disznókereskedők, a híres lókupecsek itt adtak egymásnak találkozókat és senki sem jött reá 1905-ig arra, hogy ebből a csárdából kevesebben jöttek ki, mint ahányan oda bementek.

Szabó Béla Grigore nevű társával és annak feleségével követte el a szörnyű gyilkosságokat. Későn éjjel után, amikor a nehéz tokaji megtette a hatását, Szabó Béla Grigoréval és feleségével lecsalták a kiszemelt áldozatokat a csárda pincéjébe és ott végeztek velük. Az áldozatokat megfosztották minden pénzüktől, feldarabolták és husukat felszolgálták a vendégeknek. A megmaradt emberi testrészeket az éj folyamán elásták a Fehér Bárány kertjében és a hatalmas

pince egyik beásott folyosóján.

Egy nap eltűnt Grigore is, Szabónak a társa. Senki sem gondolt gyilkosságra, mert felesége azt állította, hogy Amerikába szökött. Pedig valószínű ma délelőtt az ő csontvázát is belapátolták az Astoria előtt dolgozó munkások a rendőrség szekerébe. Nemsokára Grigorénét is utólrta a végzete. Őt is meggyilkolta Szabó Béla. Nem volt nehéz elhitetni az emberekkel, hogy ura után ő is Amerikába ment. Talán soha nem jöttek volna rá Szabó szörnyű bűneire és talán még ma is Kolozsvár uccáin sétálna a közben dusan meggazdagodott rablógyilkos, ha egy napon nem emberi ujjakat szolgál fel egyik vendégének. Ez még aznap titokban értesítette a rendőrséget. Szabó Bélát bilincsbeverték és a vallatás során mindent bevallott. A pincében még tíz temetetlen hullát találtak elrejtve és egy vasládában temételen pénzt.

Már amikor az Astoriát építették, több mint tíz emberi csontváza akadtak. Ezek a Fehér Bárány kertjében elásott hullák csontvázai voltak. Ma délelőtt 15 csontváz került elő a föld alól és valószínű, hogyha tovább ásnának, még többet is találnának.

Ez a történet volna egyik magyarázata a csontvázleletnek.

Egy másik verzió szerint a „Fehér Bárány“-nak címzett csárdának a helyén valamikor a városnak a fala húzódott el és így valószínű, hogy a kiásott csontvázak a 48-as szabadságharcban elesett katonák tömegsírjának a helyét jelölik meg.

Ugy a hatóságok, mint az orvosi és az archeológiai intézetek azon fáradoznak, hogy a föld rétegződéséből és a csontok régiségéből megállapítsák és megfejtsek a Kolozsvárt oly nagy szenzációt keltett titokzatos csontvázlelet eredetét.

(h. e.)

ujévi lapok

50 gyönyörű színes minta, 100 drbonként

Lei 350 és 20 lei portó

„SAFRUTH“ — CLUJ

A „SPORT“

harisnya- és kötöttáruháiban hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árusítok ki. Ne szeresse be addig szükségletét, míg olcsó árait meg nem tekinti

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdélyi és bansági madoság napilapja.

Ujkelet szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a tiszta megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csütörtök

5687. Elul 11.
1927. szept. 8.

— Egy cseh politikus szerint Rothermernek a cseh fascisták a szövetségesei. Prágából jelentik: Stransky, az ismert cseh politikus tegnap Prága egyik külvárosában beszédet mondott, amelynek kapcsán elsősorban a Rothermer-akcióval foglalkozott. Amikor azt a kijelentést tette, hogy Rothermere legerősebb szövetségesei a cseh fascisták, az ülésen nagyszámúban megjelent cseh fascisták zavarogni kezdtek, éktelen lármát csaptak és büzbombákat dobtak a közönség közé. A rendőrség erre huszat letartóztatott közülük. Mikor Stransky újra szóhoz jutott, szemére vetette a kormányának gyengeségét a fascizmussal szemben, hangsúlyozva, hogy a jelenlegi kormány semmivel sem jobb a pan-nacionálista koalíciónál, melynek módszereit is átvette. Az ülés befejezése után még számos fascista tüntetőt letartóztatottak.

Blatt harisnyái

a legtartósabbak - Cluj

— Rómában nemzetközi és békefogadalmi templomot építenek. Rómából jelentik: Az örök városban nagy nemzetközi békefogadalmi templomot építenek, amelyben kápolnát állítanak valamennyi nemzet elesett katonáinak lelkiüdvére. Gigli híres olesz tenorista legközelebb hanversenyt rendez, melynek tiszta jövedelmét a templomépítés javára fogják fordítani.

— Megkezdődött az angol szakszervezetek edinbourghi kongresszusa. Londonból jelentik: Tegnap nyílt meg Edinbourghban az angol szakszervezeti szövetség ezévi rendes kongresszusa, amelyben az Egyesült-Államok, Kanada és Mexikó szakszervezetei és az amsterdami második internacionálé is képviseltették magukat. A munkáspárt parlamenti csoportjának képviselőiben Macdonald és Henderson jelentek meg. A megnyitóbeszédet a multévi kongresszus elnöke, Hicks, mondotta, hevesen támadva a köztisztviselőknek, diplomatáknak, katonáknak és tengerészeknek azt a részét, amely még mindig a háborús ideológiában él. Elérkezett az ideje, hogy elvegyék a hatalmat ezeknek a veszélyes embereknek a kezéből — mondotta Hicks — s most a munkáspártnak kell átvennie a nemzetek sorsának irányítását. Hicks elítélően nyilatkozott a kínai angol expedícióról is, amelynek óriási költségeit szerinte sokkal célszerűbben is lehetett volna felhasználni.

Csütörtökön fénnyitól kezdve „A boxbajnok menyasszonya.” Ragyogó vigjáték az Opera-Mozgóban

— Nem járt sikerrel az orosz próbamozgósítás. Londonból jelentik: Egyes lapok szerint a Péterváron s a Krim-félszigeten elrendelt próbamozgósítás nem járt sikerrel. A parasztok nagyrésze nem akarta lovát a katonaságnak átadni és a vonelakon összetörölték a vonatokat, miáltal a behívottak nagyrésze nem tehetett eleget a behívási parancsoknak. A behívottaknak mintegy 60 százaléka jelentkezett szolgálattételre.

— Egy berlini lap szerint Litvinov és Apponyi orosz-magyar közeledésről tárgyaltak Karlsbadban. Berlinből jelentik: A „Berliner Börsen-Zeitung“ egy Rigából kelt távirata feltűnést keltő és eddig még nyilvánosságra nem került eseményről számol be. A jelentés szerint Litvinov orosz külügyi népbiztoshelyettes állítólag gróf Apponyi Alberttel tárgyalt Magyarország és Szovjetországról. Ezek a tárgyalások azonban eredménytelenek maradtak. A berlini lap közlése így hangzik: „Félhivatalosan jelentik Moszkvából, hogy Litvinov helyettes külügyi népbiztos külföldi útjáról visszaérkezett. A helyettes népbiztos Moszkvába érkezése után jelentést tett útjának eredményéről a népbiztosok tanácsának. Litvinov beszámolt a népbiztosoknak arról a tanácskozásról, amelyet Berlinben Schubert államtitkárral folytatott. Jelentette Litvinov a népbiztosok tanácsának azt is, hogy felkereste Karlsbadban gróf Apponyi Albertet, akivel beszélgetést folytatott Szovjet-Oroszország és Magyarország közeledése kérdésében. Ez a tárgyalás azonban teljesen eredménytelenül végződött, mert Magyarország nem szándékozik a szovjettel semmiféle kapcsolatot teremteni.

* Kolár Gusztáv hegedűtanár nyaralásáról hazaérkezett. Fogad lakásán 12-3-ig, Piata Cuza Voda 12.

Összes butorszükségletét

mélyen leszállított árban szerezheti be a LAMPEL butorraktárban, Cluj, Reg. Maria 34.

* A csütörtöki ünnepen nem szórakozhat jobban, mintha félnegy vagy félhat órákor megnézi az Opera-Mozgó ragyogó új filmjét, A boxbajnok menyasszonyát. Régen kacagott ilyen jól, mint ezen a multságos vigjátékon, amely épugy szól a sportolónak, mint azoknak, akik idegenkedéssel nézik a nők sportmániájának egyes elfajulásait. Péntektől a rendes időben lesznek az előadások.

— Az Old Glory pilótája rádiótáviratot küldött feleségének, melyben azt jelenti, hogy minden rendben van. Newyorkból jelentik: Az Old Glory nevű repülőgépet, amely tegnap startolt Newyorkból az óceán átrepülésére, a hajók az óceán felett látták elrepülni. A gép pilótája Berthaud, feleségének rádiótáviratot küldött, amelyben jelenti, hogy minden rendben van. Berthaud elindulása előtt kijelentette, hogy 46 óra alatt elér Rómába. A startnál Newyork, Chicago,

Blatt harisnyái

a legolcsóbbak - Cluj

Boston érkekei is jelen voltak s a pilótának leveleket adtak át a pápa részére. Maine állam kormányzója az olasz király és Mussolini részére küldött üdvözléseket, ezenkívül egy kisebb postaszakot is vitt magával Berthaud a római amerikai követség és a kvirináli követség részére. Az óceánról kedvező időjárást jelentenek.

* Parf. „Ideal“ dr. Erdélyi & Rónai, Targu-Mures. Kölni vizek, dr. Erró-féle Rapid szörtenítő borotva-por.

61.000 drb. szappan

kerül eladásra augusztus 31-től szept. 10-ig a

Rózsa Royal

drogeriában, Cluj, Főter 26. szám alatt.

Egy vevő csak 6 drbig vásárolhat. Viszontelárusítóknak ugyanazok az árak, mint a nagyközönségnek. — Figyelje a kirakati árakat.

A RATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ÜDESEGÉT

FOKOSZTÓ ÉS MEGŐRZŐ KÖZÖRÖG A FELTARTÁSRA

PERLE DE PARIS

JOCKEY CLUB

FLEUR D'ELITE

ETOILE DE FRANCE

LADY

EAU DE COLOGNE ÉS ILATKÉP

HASZNÁLATA ULJÁN LEHET

— Két évre és egy napra ítélték parancsal szemben való ellenszegülésért. Varga Demeter 33-ik tüzérezredbeli katona nemrég jött vissza ezredéhez Targusiorból, ahol 1 és 1/2 esztendő börtönbüntetését töltötte ki dezertálásért. Néhány nappal ezelőtt gyakorlatra kellett mennie az egész századdal, mire dühös káromkodásba tört ki. Kijelentette, hogy ő már öreg katona és holmi ujoncokkal nem fog egy sorba állani és semmilyen parancsnak nem engedelmessékedik. Varga Demeter ma délelőtt a kolozsvári hadbíróság előtt nyakas daccal vette tudomásul, hogy 2 évre és 1 napra ítélték parancsal szemben való ellenszegülésért. Az egy napot azért mérték rá, mivel ezzel a hadseregből örökre ki van zárva és így elvesztette legegységesebb politikai jogát.

Ezt mindenkinek látnia kell!

„A boxbajnok menyasszonya“ legmulatságosabb sportvigjáték az Opera-Mozgóban

— Már 21 lejért is vehet magának zsidó zeneműveket. Kísérje figyelemmel az Uj Kelet könyvosztályának mai hirdetését.

— Százezerlejes lopás egy kolozsvári egyetemi tanárnál. Ma délelőtt megjelent a kolozsvári rendőrség büntügyi osztályában Capitan Pericle egyetemi tanár és előadta, hogy ezelőtt három nappal munkásokat vett fel, hogy Rákócit 24. szám alatti lakásának padlásán és a pincéjében bizonyos javításokat eszközöljenek. A munkások, akiknek személyi adatai iránt nem érdeklődött, — tegnap már nem jelentek meg munkájuk folytatása végett, mire megállapította, hogy a padlásról mintegy 100.000 lejre becsülhető ruhák és tárgyak hiányoznak. A professzor följelentésére a rendőrség megindította a nyomozást.

Blatt harisnyái

a legjobbak - Cluj

— Egy munkaképtelen nyomorgó családjáért. Egy munkaképtelen hatgyermekes apa, akinek felesége a legsúlyosabb kórban fekszik, ezton fordul segélyért Erdély zsidóságához. A hat apró gyermek éheznek, beteg anyjukhoz nem hívhat orvost, lakásából az uccára kerül, ha a jösvív adakozók nem segítenek. Adományokat a szerkesztőség rendelkezési helyére juttat.

— Eltűnt 14 éves kisleány. Rogner Amália Strada Turcului 21. szám alatt lakó magánzónő bejelentette a rendőrségen, hogy ezelőtt néhány nappal eltűnt Rotschild Ilona nevű 14 éves huga. A kisleányt vásárolni küldte a közeli fűszerboltba és azóta nem is tért vissza.

* Fürdő a Nerva Szanatóriumban Cluj, Majális-ucca 12/a nyitva férfiak részére reggel 5-10-ig és d. u. 5-8-ig, nők részére d. e. 10-től d. u. 5-ig. Gyógyfürdők 60 lejtől feljebb. Rendes gőz- és kádfürdő 42 lej. Telefon 600.

— Letgyilkosait, hogy két hgyilkolták tulajdonost lejt elloptak galmas uccgyilkos retkézzel párdulakodás rendőri nyA tegnap hogy a gyilvérek kövértásba helye

— Orvneasca nytik: Doiculasca nevű r találták a megállapított vadászt hogy politik vezető. A kások sztrájszok főnöke kot letörje.

Butorbó Halókban lett kaban, Cluj, tenben a Neolónagy választ

— Anglsabb. Londlégi védelmi Arra gondol léghajózási vott lesz kiil amely a Föl és a Port-Sa tés fentartás

— III-iktott ezüst ószeren egvári ószeren tozó cigányt antik műtár állította, hog ezüstből ver között egyi cimerét fedekitúdódot, értékes műtbizonyult is

Sza autój Cluj

Reg.

Letartóztatták Solacoglu mérnök gyilkosait. Bukarestből jelentik: Megirtuk, hogy két hónappal ezelőtt brutális módon meggyilkolták Solacoglu mérnököt, dúsgazdag háztulajdonost és dolgozószobájából több százezer lejt elloptak. A gyilkosság nappal történt, forgalmas utcában, az utcára néző szobában. A gyilkos rettentő erejű ember volt, aki pusztán kézzel pár perc alatt megfojtotta áldozatát és dulakodás közben több oldalbordáját betörte. A rendőri nyomozás sokáig eredménytelen volt. A tegnapi aztán a rendőrprefektúra kiderítette, hogy a gyilkosságot két testvér, a Sacuiani-fivérek követték el, akiket előzetes letartóztatásba helyeztek.

Orvul legyilkolták a Cartea Româneasca nyomdavezetőjét. Bukarestből jelentik: Doiculescu Dumitru, a Cartea Româneasca nevű nyomda vezetője ma reggel holtan találták a Raduparkban. A rendőri bizottság megállapította, hogy néhány lépésnyi távolságból vadászfegyverrel lötték le. A feltevés az, hogy politikai bosszu áldozata lett a nyomdavezető. A Cartea Româneascanál a szedőmunkások sztrájkolnak, viszont Doicescu a nyomdások főnöke mindent elkövetett, hogy a sztrájkot letörje.

Butorbevásárlók figyeimébe!
Hálók, ebédlők, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók Fischer Albert butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

Anglia a levegőben is a leghatalmasabb. Londonból jelentik: Az angol kormány légi védelmi eszközeinek kiterjesztését tervezi. Arra gondolnak, hogy Málta szigetét elsőrendű léghajózási védelmi állomássá fejlesztik és hogy ott lesz kiinduló pontja annak a légi rajznak, amely a Földközi tengeren, a Suez csatornán és a Port-Said és Gibraltár közötti összeköttetés fentartásán fog örködni.

III-ik Napoleon emblemájával ellátott ezüst serleget találtak a kolozsvári őrszeren egy üstfoltozó cigánynál. A kolozsvári őrszeren cirkáló detektívek ma egy üstfoltozó cigányt tartóztattak le, akinél nagyértékű antik műtárgyakat találtak. Az üstfoltozó azt állította, hogy báró Jósikátói vásárolta a nehéz ezüsből vert emblemás tárgyakat, amelyek között egyik serlegen III-ik Napoleon híteleles cimere fedezték fel. A rendőrség érdeklődésére kitudódott, hogy a cigány hazudott, mire az értékes műtárgyakat elkobozták és a tolvajnak bizonyult üstfoltozót őrizetbe helyezték.

Szabó János
autójavító műhelyét

Cluj, Str. Jasilor 2 szám alól

Reg. Ferd. 56-58.

szám alá helyezte át.

Közgazdaság

Londonba várják Bratianu Vintila és Titulescu minisztereket a kölcsöntárgyalások folytatására

Szeptember 20-ika körül érkezik vissza a pénzügyminiszter

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztériumhoz érkezett eddigi értesülések szerint Bratianu Vintila pénzügyminiszter jelenleg Genfben tartózkodik, ahol találkozott Titulescu külügyminiszterrel. A hét végén a két miniszter együtt utazik Párisba, ahol néhány napig maradnak, azután tovább utaznak Londonba.

A londoni Cityvel szoros összeköttetésben álló „Financial News” is megerősíti, hogy Bratianu Vintila és Titulescu minisztereket Londonba várják, a több irányban megkezdett kölcsöntárgyalások folytatására. A lap véleménye szerint azonban a kölcsön realizálására nem kerülhet sor mindaddig, amíg Románia nem likvidálja a Németországgal fennálló pénz-

ügyi vitás kérdéseit, amelyekben az ajánlattevő angol pénzesoport is érdekelve van. A „Financial News” közleményéből arra kell következtetni, hogy a liberális kormány is folytatja az Averescu-rezsim id-jén megkezdett tárgyalásokat Németországgal, egyfelől a vitás ügyek likvidálása, másfelől egy német kölcsön perfectülése érdekében. Tudvalevő azonban, hogy a szobanforgó kölcsönt egy angol-német konzorcium folyósítaná, viszont a német kézben levő, lebélyezett román járadékpapírok ügyében több angol bank is érdekelve van.

Amennyiben a tárgyalások eredményre fognak vezetni, Bratianu Vintila körülbelül szeptember 20-án tér vissza az országa.

Az élelmiszerek kivételével az összes közszükségleti cikkek drágultak augusztusban. A bukaresti „Argus” legújabb indexe augusztusra a következő áralakulás képét mutatja: Az élelmiszerek 49.59 szer drágábbak, mind 1916 augusztusában. (Juliusi indexszám 50.42.) A ruházati cikkek 68.61-szeresen drágultak (68.45), míg az egyéb cikkek ára ma 35.11-szer maga gasabb, mint 1916-ban. Átlagos a drágulási arányszám 51.08, vagyis az a cikk, amely 1916-ban egy arany lejbe került, annak az ára ma 51 papirlej és 8 bani, ez viszont közel 1.60 aranylejt teleg meg. Az árak tehát 60 százalékkal meghaladják az aranyparitást. Angliában is 1.60 a drágasági index, a stabil valutájú Németországban 1.44, csak-hogy ezekben az államokban mindenféle árra vonatkozik az általános index, míg nálunk csak a leg-szorosabb értelemben vett elsőrendű közszükségleti cikkekre. Mert például egy jobb rend ruha ma 7-9 ezer lejbe kerül, viszont 1916-ban 90 lejbe, amelynek megfelelő összege (a 32 papirlej) 2880 lej volna. Ebben az esetben a drágasági index 250-350 között van.

Iparpártolási kedvezmény. A szeptember 6-án megjelent 197. számú „Monitorul Oficial”-ban megjelent minisztertanácsi határozat szerint a braszómegeyi Codlea községben működő Veid, Kornbanger & Co. malátagyár megkapta az iparpártolási törvényben biztosított kedvezményeket.

Temesváron visszavontak öt csödkérelést. A kénszeregyezési eljárás megszüntetése óta erősen lábrakapott az a visszaélés, hogy türelmetlen hitelezők csödkérelésekkel terrorizálják pillanatnyilag fizetni nem tudó adóssikat. Az így bajba jutott kereskedők azután hitelezőik legsúlyosabb feltételeit kénytelenek elfogadni és gyakran épp emiatt lesz az egyébként fizetőképessé adósból fizetésektelen közadós. Hogy mennyire felütötte fejét ez a visszaélés, bizonyítja az, hogy már a bíróságok is tisztában vannak a csödkérelvények rendszerének revolver-

jellegével. Temesváron a csödbíróság vezetője nyílt ülésen felhívta a feleket és ügyvédek, hogy indokolatlan csödnitási kérelmeiket vonják vissza. A felhívás hatása alatt még aznap délelőtt öt csödnitási kérelmet visszavontak.

A legfőbb vámbizottság leszállította több importcikk vámját. Hettőn délután ült össze a nyári vakáció után első ízben a legfőbb vámbizottság, hogy ismét felvegye a vámtarifa revíziós munkálatait. Az első ülésen átdolgozták a vámtarifa 320-359-ik tételeit, amelyek a gabonafélékre és növénymagvakra vonatkoznak. Az érdekeltek kívánalmainak figyelembevételével a bizottság igen sok cikknél lényegesen csökkentette a jelenlegi vámitételeket. A következő ülésen a főzélék, virágok és növényolajok vámitételeinek revíziójával foglalkozik a bizottság.

A védjegyek bélyegilletéke. A pénzügyminisztérium illetékügyi bizottsága legutóbbi ülésében azt az elvi jelentőségű döntést hozta, hogy ha ugyanazon cég ugyanegy kérvényben több védjegy bejegyzést kéri, minden egyes védjegy után köteles bélyegilletéket fizetni.

Megkezdtek az exportvásárok szervezését. Bukaresti tudósítónk jelentése szerint a földművelésügyi minisztérium az exportvásárok felállításával kapcsolatban rendeletet fog kiadni, hogy élőállatokat külföldi állomásra csak az exportvásárok igazgató-ságainak igazolása mellett lehet feladni. A minisztérium, az eredeti hírekkel egyezően, Erdélyben három-négy városnak akar ilyen exportvásárfogót biztosítani. Ezen városok között van Kolozsvár is.

תפילין מוזות ציית
„SAFRUTH” - CLUJ

Tőzsde

A piac szilárdan és tartózkodón indult, délután az irányzat kissé lanyhább lett

Egyesült Közgazdasági és Lejátszóbank Rt. jelentése	Valutapiac 1927 szeptember 7 (Rador)									
	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
			nyitás	zárlat						
Zürich	3140-3150	—	—	—	492	3160	110212	13678	85055	192841
Newyork	162-16250	51866	51870	—	2555	163	57130	70940	8375	—
London	792-793	252112	252112	—	12402	794	277725	3448	164025	48606
Páris	640-650	2033	2036	—	—	642	2240	2781	13230	39187
Milano	885-895	2820	2819	138 1/2	—	890	3107 1/2	3855	18350	544
Prága	480-481	1536	1537	—	—	485	169300	210225	—	—
Budapest	2840-2860	9075	9075	—	—	—	—	12412	59065	—
Belgrád	—	912 1/4	913	—	—	—	1006	1249	59425	—
Bukarest	—	318 1/2	318	1565	—	—	351	435 1/4	20725	—
Varsó	—	58	58	—	—	—	6425	7923	377	—
Bécs	2290-2300	7310	7312 1/2	—	—	2310	80550	—	47525	—
Berlin	3870-3880	12336	12336	—	—	3895	13595	16867	80230	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 319, Páris 1565, Budapest 351, Bécs 43525, Prága 20725.

APROHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levél csak úgy továbbítunk ha portobélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Eladó régi jókarban levő faragott diófa hálókredenc, asztal, 6 szék, bördívány, Reg. Ferdinand 69., hátul az udvarban.

FURUNGULOL a legjobb szer mindenféle kelés (Furunculus) ellen. Kapható minden gyógyszertárban. Előállítja Egger vegyészeti gyár, Cluj

Több üzlet- és irodahelyiség kiadó október és november elsejétől, Str. Regina Maria 6 szám alatt. Értekezhetni a „Nationala” Általános Biztosító Társaság irodájában, ugyanott. 3116

Kiszolgáló kisasszonyt keresünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

Honwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesizsda és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

A főünnepre előimádkozói állást keres kellemes képzetű bariton hanggal bíró egyén. Czitter S. Frigyes, Oradea-Mare, Str. Sîrul Cerbilor No 7.

Sarokház hely a pillangótelepen eladó. Értekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Butor

legelősbőben beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használatra egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

A belvárosban lakó zsidó uricsalád teljes ellátásra felvenne két vagy három iskoláslányt vagy két kis fiút, fürdőszoba és zongorahasználattal. Cim a kiadóban.

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Újból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégebb időkől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

KERJEN MINDEMUTT CSAK
CARMOLIT

a legjobb házi szer influenza, reumatizmus, neuralgia és fejfájás ellen.
FOLTERLAT BUCAREST, STR. ENĂCHITA VĂCĂRESCU 5

Hornyolt

és hódfarkú cserepet

legutányos árban
prompt szállítása ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Magyar
nyelven

Újjonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékirataim	707
Dormándy: Sólómadár	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisérletes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yásonkötésben	1632
Jókai Mór: Kőszivű ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölcsonös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffyiné Gulácsi Irén: Fekete völegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátéhoz	224

Német nyelvű újdonságok

(Kötve)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengraun	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Beregi-est Zilahon. Tudósítónk jelenti: Beregi Oszkár szeptember másodikán Zilahon vendég szerepelt, ahol a „Mortium” című négyfelvonásos drámában lépett fel. A zsolnaiság megteelt nézőtér leírhatatlan óvációval ünnepelte Beregit, aki az előadás végén még két költeményt is előadott, majd meleg szavakkal köszöntötte meg Zilahon intellektuális közönségének szeretetét. Beregi partnernője, Kovásznay Etta temesvári művész volt, aki az ápolónő szerepében talentumának megfelelő sikert aratott.

Farkas Lily a „Nótás kapitány”-ban. Fiala és kezdő színésznő, újonnan szerződött tag, Farkas Lily adta kedden este a női főszerepet a „Nótás kapitány”-ban. Az első felvonásban megérett játéka a színpadi rutin hiánya, de a második felvonás szép jeleneteinek sok színt adott kellemes — bár iskolázottságra szoruló — hangjával és finom egyénisége varázsával. Bizonyos, hogy fejlődésre nagyon is megtermett színpadi egyénisége ki fog pompázni a kolozsvári operett színpadon. A darabban Szűcs László bucsuzott. Kertész Manci ezuttal is élvezetes volt.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Az özvív (2-odszor. Napibérlet 2. szám C. Sorozat 9.)

Péntek: Monna Vanna (Uj betanulással, új szereposztással. Táray Ferenc vendégjátékával. Oetrocy Alice szerződött tag bemutatkozásával. Rendes helyárok. Napibérlet 3. szám. Sorozat 10.)

Szombat: Makrancos hölgy (Poor Lili föllépésével. Táray vendégjátékával. — Rendes helyárok. Napibérlet 3. szám A. Sorozatszám 11.)

Vasárnap fél 3-kor: A csikós (Szentgyörgyi István föllépésével. Olesó helyárok. Sorozat 12.)

Vasárnap 6-kor: Az özvív (Rendes helyárok. Sorozat 13.)

Vasárnap este fél 9-kor: Bob herceg (Operette repriz. Napibérlet 3. sz. B Sorozat 14.)

Hétfő: Csárdáskirálynő (Kosáry bucsuföllépése. Napibérlet 2. -z. A. Sorozat 6.)

A színházi iroda közleményei

Monna Vanna és Makrancos hölgy. Pénteken este a világirodalom egyik leghíresebb drámai műve, a Maeterlinck Monna Vanna-ja kerül színre. A Monna Vanna-t olyan hosszú idő óta nem adták Kolozsvárott, hogy a mai közönségre bizonyosan az újdonság ingerével fog hatni. Az előadás érdekességét fokozza a szereposztás is: A címszerepben fog bemutatkozni közönségünknek a színház új drámai művésznője Petróczy Alice, Princiavallet vendégként Táray, Guidót Tóth Elek, Marco Colonnát Mihályfi, Trivulciót Kemény fogja játszani. Szombaton a Makrancos hölgy kerül színre Poor Lilivel a címszerepben.

Mulatni, nevetni, szórakozni fog a közönség a jövő hét négy estéjén, a mikor Budapest leghíresebb kedeltett kabaré-művészei, Boross Géza és Kókény Ilona fog föllépni. A hat tagú kabarétársulat egyik erőssége, Kondor Ibolya is a legfrissebb kabarétréfák, bohózatok, magánzámok fognak színrekerülni. A nivós családi műsor garanciája annak, hogy felejthetetlen est emlékével fog távozni a színházból a közönség. Holnap közölni fogjuk a kabaréelőadás pontos dátumát

Népszerű szimfonikus hangverseny a Román Operában. Csütörtökön este fél kilenc órai kezdettel tartják meg a Román Operában az idei évad második szimfonikus hangversenyt Jean Bobescu a kiváló karnagy vezetésével. Műsor: 1. G. Enescu, Román Szimfonia. 2. Beethoven IV. Szimfonia Pastoral. 3. Debussy, Petit Suite. 4. Wagner. Nyitány a Mesterdalmokból.

Nyulszőr- és filc- kalapok

új kreációk legelősbőben kaphatók az

„IDEAL”-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi-utca)

Csak kolozsvári Heinrich-féle Szent László fertőtlenítő glicerinhorotva-szappant

használjon.